

Góðan dag!

Vælkomin til hendan evnisdagin um integratióin, sum Sosialráðgevarafelag Føroya skipar fyri.

Eg fegnist um, at Sosialráðgevarafelagið hevur valt at varpa ljós á integratióin. Við øktu tilflytingini til Føroyar seinnu árinum, er hetta eitt sera viðkomandi evni.

Tað búleikast yvir 1400 fólk í Føroyum, sum koma aðrastaðni frá. 1100 teirra koma úr 88 ymiskum londum uttan fyri Norðurlond, serliga úr Eysturevropa, Asia og Afrika.

Endamálið við upphaldinum í Føroyum kann vera ymiskt, men sum heild eru upphaldsloyvini hjá útlendingunum tengd at arbeiði, familjusedning og ítrótti.

Væleydnað tilflyting og integratióin ríkar okkara samfelag bæði arbeiðsliga, mentanarlaga og ikki minst menniskjaliga. Umframt at fáa økta arbeiðsmegi, rúmka vit okkara vitan og sjónarring. Miseydnað integratióin hevur hinvegin við sær, at hetta tilfeingið, ið tilflytarar eru, ikki verður nýtt til fulnar. Fyri útlendingin sjálfvan kann tað eisini hava álvarsligar fylgjur, eitt nú sosiala avbyrging. Hetta er nakað, ið kann ávirka bæði næstringar og næstu ættarliðini.

Væleydnað integratióin vísir seg við, at útlendingar kunnu virka í samfelagnum javnbjóðis við føroyskar borgarar, t.e. at útlendingar kunnu fáa sær útbúgving, arbeiði og luttaka í frítíðar- og mentanarlívinum eins og føroyingar. Tað eru ymsir hættir at máta integratióin – sokallað integratióin-barometur, men aloftast verður hugt at ítilknýti til arbeiðsmarknað, málførleika og tilknýti til samfelagið annars.

Stórir partur av teimum, ið koma til Føroya, koma higar í arbeiðsørindum, og talan er sostatt um fólk, ið lata sítt ískoyti til okkara samfelag á ymsan hátt. Arbeiðsloysið er

met lágt í løtuni, og vit hava tí í Føroyum ikki somu trupulleikar við arbeiðsloysi millum tilflytarar, sum vit hoyra um aðrastaðni.

Og nettupp atgongd til arbeiðsmarknaðin er eftir mínum tykki ein fortreyt fyri væleydnaðari integratióin. Sum eigari av einari fyrirtøku við nógvum útlendingum í starvi, veit eg hvussu virðismikið tað er, bæði fyri arbeiðsplássid og tilflytaran sjálvan, at gerast partur av arbeiðsmarknaðinum.

At hava eitt arbeiði er grundleggjandi fyri fíggjarstøðuna og sosiala lívið og harvið trivnaðin í nýggja landinum. Tað er í stóran mun á arbeiðsplássinum at útlendingar samskifta við onnur, fáa eitt netverk og læra málið.

Tað eru tó ikki øll, ið koma út á arbeiðsmarknaðin beinanvegin, og vit vita eisini, at fleiri hava størv, ið ikki hava nógv samskifti við sær. Tá kann vera trupult at læra málið og tí er sjálvsagt neyðugt við málundirvísing og samfelagskunning.

Í 2015 var ein integratióinssamskipari settur í starv á Útlendingastovuni, sum skal samskipa tey ymsu integratióinssátøkini. Ein ætlan er gjørd fyri tey ymsu átøkini, har eitt av fokusøkjunum er at tryggja, at útlendingar, sum koma til Føroya at búseta seg, fáa neyðuga vitan um føroysk viðurskifti. Flestu teirra, ið koma higar, duga ikki málið frammanundan og hava lítla vitan um føroyska samfelagið. Tí er umráðandi at hjálpa teimum at finna seg til rættis í okkara samfelagi, og tryggja, at tey kenna síni rættindi og sínar skyldur.

Integratióinssamskiparin fer sjálvur at greiða nærri frá um tey ymsu átøkini, men eg havi hug at nevna bóklingin “New to the Faroe Islands”, sum Útlendingastovan gav út í fjør. Talan er um eina holla vegleiðing til fólk, ið flyta til Føroyar við kunning um føroyska samfelagið og vanlig gerandisviðurskifti, umframt rættindi og skyldur hjá tí einstaka. Hendan vitanin er týðningarmikil fyri at kunna vera við og virka í føroyska samfelagnum.

Integrati3n snýr seg um eina r3ð av átøkum – málundirvísing og kunning, atgongd til arbeiðsmarknaðin, sosialar tænastr og so framvegis.

Hetta krevur luttøku frá fleiri pørtum, bæði landsmyndugleikum, kommunalum myndugleikum, vinnuni og borgarliga samfelagnum. Tað er altavgerandi at allir partar luttaka, og sum við øllum íløgum krevst orka, um vit skulu náa góðum úrslitum.

Myndugleikatiltøk kunnu vera neyðug og gevandi, men tað er eisini týðningarmikið at ansa okkum, at vit ikki taka alla ábyrgd frá tí einstaka. Tað er úti í grannalagnum, innan felagslív og á arbeiðsmarknaðinum at integrati3n fer fram, og tað er bara gjøgnum virkna luttøku og samábyrgd at vit kunnu tryggja integrati3n. Avbjóðingin er tí, hvussu vit sum politikarar og almennur myndugleiki tryggja karmarnar, samstundis sum vit ikki taka ábyrgdina og áræðið frá tilflytaranum.

Uttanríkis- og vinnumálráðið er í l3tuni í eini tilgongd at yvirtaka málsøkið útlendingamál og marknaeftirlit, soleiðis at tað frameftir verða føroyskir myndugleikar, sum fara at taka avgerðir um at veita útlendingum arbeiðs- og uppihaldsloyvi í Føroyum.

Í l3tuni eru føroyskir myndugleikar bert hoyringspartur. Við yvirtøkuni fáa útlendingar uppihaldsloyvini úr Føroyum og tástani fáa vit neyðugu vitanina um, hvør kemur til Føroyar og kunnu lættari fylgja við og ávirka gongdina hjá útlendingum í Føroyum. Eg síggi tí yvirtøkuna sum eitt alneyðugt stig fyri at kunna skipa integrati3nstilgongdina her heima til fulnar.

Flóttafólkamál eru partur av samlaðu yvirtøkuni av útlendingamálum og marknaeftirlitinum. Føroyar eiga at hjálpa neyðstøddum kring heimin eftir førimuni og rætta teimun eina hjálpanði hond – tað veri seg her heima ella á staðnum har tey nú einaferð eru stødd.

Hetta er sjálvsagt ein politiskur spurningur, sum Løgtingið kemur at taka avgerð um.

Tað setir sjálvsagt upp aftur fleiri krøv til skipanina av integratiónsøkinum, um Føroyar eina ferð fara at taka ímóti flóttum, og tí má ein slík møgulig tilgongd fyrireikast neyvt.

Eg vóni, at tiltakið í dag kann vera við til at økja vitanina og tilvitskuna um integratióin – og gjarna gera okkum klókari upp á tær avbjóðingar og møguleikar, sum tað viðførir at fólk í alt størri mun ferðast og seta búgv aðrastaðni – fleiri teirra orsakað av kríggj og forfylging.

Vit kenna tað frá okkum sjálvum. Føroyingar eru vanir at lesa og arbeiða uttanlands, og vita hvussu tað er at seta búgv í einum øðrum landi, har alt sýnist fremmant. Tað setir krøv til bæði tilflytara og nýggja landið, men sýna báðir partar virðing og eru sinnaðir at laga seg hvør eftir øðrum, mennast báðir partar.

Takk fyri.